

УДК 378.018.43:[37.011.3-051:78

Совік Тетяна Віталіївна

кандидат педагогічних наук, доцент, доцентка кафедри музичного мистецтва
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка,
м. Кам'янець-Подільський, Україна
ORCID ID 0000-0002-1550-1997
tsovik1977@ukr.net

ВИКОРИСТАННЯ НОТНОГО РЕДАКТОРА FINALE ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ МУЗИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Анотація. У статті розкривається проблема підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва під час дистанційного навчання. Проаналізовано особливості дистанційного навчання в закладі вищої освіти, зокрема викладання музичних дисциплін («Практикум шкільного музичного репертуару», «Організація позакласної музично-виховної роботи», «Хорове диригування») майбутнім учителям музичного мистецтва. Визначено, що однією з основних труднощів, з якими стикається викладач і студенти, працюючи дистанційно, є відсутність у значній кількості здобувачів музичного інструмента вдома, що ускладнює відтворення музичного твору для хорового диригування, презентації шкільного пісенного репертуару, музично-педагогічного аналізу твору. Аргументовано доцільність використання мультимедійних технологій, зокрема нотного редактора Finale, під час дистанційного вивчення музичних дисциплін майбутніми вчителями музичного мистецтва. Подано загальну характеристику нотатора Finale (комп'ютерна музична програма, яка допомагає записувати нотний текст, партитури хорових партій та оркестрування, здійснювати редагування, слухове відтворення нотного тексту, записувати нотний текст на аудіо CD; транспортувати файли у midi- та графічний формат). Виокремлено його основні функції застосування у дистанційному освітньому процесі (наочна: наочно-слуховий показ мелодії шкільного пісенно-музичного репертуару, партій хорового твору; слухова: відтворення нотного тексту, партитури, акомпанементу; навчальна: інструмент для створення мелодії шкільного пісенного репертуару, хорової партитури). Розроблено методичні поради до застосування музичного нотатора Finale під час вивчення музичних дисциплін дистанційно. Висвітлено апробацію ефективності зазначених методичних порад в освітньому процесі закладу вищої освіти. Зіставлення результатів, отриманих під час експерименту в експериментальній та контрольній групах (ЕГ – 93,4%, тоді як студенти КГ отримали нижчі дані – 78,2%), показало позитивну зміну рівнів підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в закладах загальної середньої освіти засобами музичного нотатора Finale.

Ключові слова: інтернет-технології; нотатор Finale; студент-музикант; дистанційне навчання.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Сьогодні, в умовах пандемії COVID-19 та війни в Україні, надання освітніх послуг здобувачам вищої освіти відбувається в дистанційному (або змішаному) форматі – дисципліни викладаються із застосуванням інформаційних технологій (засобів і методів використання та поширення інформації для організації освітнього процесу) без фізичної присутності студентів в аудиторіях. Специфіка підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, зокрема вивчення дисциплін «Практикум шкільного пісенно-музичного репертуару», «Організація позакласної музично-виховної роботи», «Хорове диригування» полягає в тому, що у викладанні зазначених музичних дисциплін неможливо обмежитись теоретичним матеріалом: усі теоретичні положення мають засвоюватись через слухові уявлення і безпосередню практичну діяльність. Так, наприклад, розглядаючи методику розучування шкільного

пісенно-музичного репертуару (основні етапи розучування шкільного музичного репертуару, принципи відбору музичних творів, художньо-педагогічний аналіз пісенно-музичних творів тощо), голослівне теоретизування (використання лише вербальних методів) не дає бажаних результатів: відомості про кожен елемент музичної мови, повинні сприйматися в комплексі зі слуханням музичних творів, співом, застосуванням певного засобу музичної виразності у практичній діяльності. Специфіка викладання вказаних музичних дисциплін у дистанційному форматі на платформах MOODLE, Zoom, Google Met полягає в тому, що з огляду на відсутність у певної частини студентів музичного інструмента для відтворення певного пісенно-музичного твору виникає складність у виконанні художньо-педагогічного аналізу музичного твору, відтворенні мелодійного, ритмічного малюнка, що є необхідним для слухового уявлення і практичної діяльності (демонстрація пісні, диригування музичного твору), що уповільнює закріплення теоретичних знань і утруднює формування умінь і навичок. Такі реалії спонукають викладачів до пошуку альтернативних освітніх технологій із застосуванням ІТ-засобів викладання музичних дисциплін. Ми пропонуємо для оптимізації (покращення механізму доступності) викладання дисциплін «Практикум шкільного пісенно-музичного репертуару», «Організація позакласної музично-виховної роботи», «Хорове диригування» під час дистанційного навчання застосування нотного редактора Finale, що уможливить слухове сприйняття музичних творів студентами за відсутності музичного інструменту.

Актуальність зазначеної проблеми ґрунтується на вимогах вищої школи до освітнього процесу в період дистанційного навчання. Застосування нотного редактора Finale в підготовці здобувачів вищої освіти музичних спеціальностей спрямоване на оптимізацію освітнього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зміна очного навчання на дистанційне під час пандемії Covid-19 (B. Merrick and D. Joseph [1]) та війни в Україні спонукала науковців до пошуку нових методів, прийомів та засобів навчання. Питанням застосування комп'ютерних технологій в освітньому процесі займався ряд науковців. Вивчаючи мотиваційні фактори та наслідки використання інформаційно-комунікативних технологій під час пандемії Yi. Lee, L. Malcein і S. Kim [2] дійшли висновку, що застосування вказаних технологій є подоланням пандемії, а їх збалансоване використання призведе до відчуття соціального зв'язку. У своїх дослідженнях С. Mrungose і S. Khoza [3] вивчали досвід роботи аспірантів у системі Moodle і Canvas, наголошуючи на більш ефективному їх застосуванні у неформальній освіті, тоді як в очному навчанні студенти ці платформи застосовують неохоче.

Спектр застосування мультимедійних технологій у підготовці майбутніх учителів висвітлено у працях О. Лановенко, Т. Киченко та Ю. Мережко [4], зокрема ілюстративні (доступ до історичних, архівних записів, збільшення фрагментів, відео та аудіоряд, слайд-шоу), довідкові можливості (термінове отримання потрібної інформації з багатьох джерел, онлайн доступ до наукових матеріалів у Scopus, Web of Science) тощо. Погоджуємось із зазначеними функціями та вважаємо, що перелік можливостей застосування комп'ютерних технологій в освітньому процесі майбутніх учителів значно ширший. Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва в сучасних умовах потребує перервати традиційне навчання як дискурсивну практику та дати студентам свободу обирати новітні технології навчання (S. Onsrud, B. Fredriksen, H. Rinholm та M. Lindgren [5]). О. Пиксаєва й М. Жалдак до напрямків застосування комп'ютерних технологій в музичній освіті додають діагностику знань учнів (тестування, визначення рівня розвитку музичних та вокальних здібностей учнів) [6]. Ми підтримуємо вказаний напрямок застосування комп'ютерних технологій, особливо він є ефективним під час

дистанційного навчання: економить час, відведений на опитування, та акумулює його для практичної діяльності учнів.

Ряд науковців фокусують свою увагу на використанні мультимедійних технологій як засобу навчання у професійній предметній діяльності. Дослідження S. Kruse-Weber, A. Schiavio, E. Kirchgabner та E. Vucura [7] зосереджені на визначенні ефективності впровадження в освітній процес вищих музичних закладів Австралії програми Meet4Music як доступної для спільноти з низьким порогом, що є корисним та базовим для нашого дослідження. Вплив цифрової грамотності на результати навчання студентів індонезійських ЗВО під час Covid-19, онлайн-ризиків та шляхи їх подолання висвітлено в працях S. Purnama, M. Ulfah, I. Machali та A. Wibowo [8], що є корисним досвідом для нас, адже ми досліджуємо технології освітнього процесу в умовах дистанційного навчання. Так, О. Бордюк у своїх працях зосереджується на методиці використання інформаційно-комунікативних технологій у фаховій діяльності, зокрема застосуванні редакторів Band-in-a-Box, Encore, Cubase, Sibelius, Finale для набору та редагування нотного тексту: дає характеристику кожної програми, її особливості та можливості застосування на заняттях з музичних дисциплін. О. Бухнієва і Ц. Яоцюань [9] досліджують питання ефективності викладання музичного мистецтва в закладах загальної середньої освіти та наголошують, що застосування саме комп'ютерних технологій у ході уроку музики є інструментом активізації інтересу учнів до предмету, його «осучаснення» (слухання класичних творів у сучасному комп'ютерному аранжуванні). Е. Nuovinen та Н. Rautanen [10] розглядають синтез взаємодії традиційних музичних інструментів і планшетних комп'ютерів як сприяння спільній музичній творчості дітей у нових цифрових середовищах – ми вважаємо, що ця ідея є цікавою і прийнятною для вищих навчальних музичних закладів. Дослідження використання музичних програм (S. Burton та A. Pearsall [11]), музичних ігор та цифрової музики (G. Cassidy та A. Paisley [12]) в освітньому процесі молодших дітей зафіксувало переваги музичних додатків як засобу навчання. Як результат – висока частота стимуляції. Аналіз досліджень з обраної проблеми засвідчує дієвість та позитивний результат застосування музичних комп'ютерних програм в освітньому процесі різних вікових категорій: дошкільнят, учнів загальної середньої освіти, студентів вищих навчальних закладів.

Науковці Л. Гаврілова [13] і В. Федоришин [14] у своїх працях розглядають проблему формування фахової компетентності майбутніх учителів музики засобами комп'ютерних технологій, зокрема виокремлюють такі напрямки роботи з комп'ютером в освітньому процесі: комп'ютер – музичний інструмент, комп'ютер – візуалізатор музичного звуку, його тембру, комп'ютер – тестер співацького голосу (його акустичної характеристики) тощо. Т. Киченко та Ю. Мережко [4] досліджують використання мультимедійних технологій на заняттях з постановки голосу і виокремлюють три основні напрями їх застосування: 1) як предмет вивчення, 2) як інструментарій для набуття знань з фаху, 3) як засіб безпосередньої фахової діяльності. Є. Іванова зазначає: «Стала аксіомою думка про те, що сучасний викладач вокалу має досконало володіти вміннями аранжування, перекладання, композиції, інструментовки; вмінням працювати з комп'ютерним обладнанням, цифровими й аналоговими інструментами та застосовувати їх у професійній діяльності» [15, с. 56]. В умовах дистанційного навчання надважливим є збереження емоційної впевненості студента-диригента (М. Bonchor [16], В. Silvey та М. Major [17]), студента-вокаліста (J. Kalenska-Rodzaj [18]) у своїх здібностях, що є обов'язковим для подолання страхів перед сценою та аудиторією слухачів у майбутньому. Науковець А. Бондаренко у своїх працях висвітлює методику застосування комп'ютерного обладнання в освітньому процесі (робота над оркестровим супроводом пісенного матеріалу, гармонізація мелодії, варіативність музичних стилів, темброве розмаїття, яке «є визначальним в сучасному сприйнятті музичного твору») [19,

с. 4]. Вважаємо, що дана методика є корисною, її застосування слугує підвищенню ефективності навчального процесу здобувачів вищої освіти музичних спеціальностей.

Науковці О. Барицька [20], Н. Баловсяк [21], М. Лепкий [22] наголошують, що застосування певних мультимедійних технологій можливе лише за умови їх відповідності навчальній, розвивальній та виховній меті музичної дисципліни. Ми погоджуємося з цим твердженням, адже «формальне» використання комп'ютерних технологій, зокрема застосування програм, що не можуть забезпечити якісне звучання, необхідне для ілюстрації у ряді музичних дисциплін, не є ефективним. Розгляд та аналіз наукових праць з означеного питання дає змогу зробити висновок, що сьогодні застосування комп'ютерних технологій в освітньому процесі вищих навчальних закладів та закладів загальної середньої освіти України є досить активним, однак доцільність, точність підбору використання тих чи інших програм під час вивчення музичних дисциплін саме в умовах дистанційного навчання потребує детального обґрунтування та методології.

Мета дослідження. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування, розробка та апробація методичних порад щодо застосування нотного редактора Finale під час вивчення музичних дисциплін здобувачами вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) в умовах дистанційного навчання.

Основні завдання дослідження:

1. Обґрунтувати доцільність застосування нотного редактора Finale на заняттях з фахової підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) (вивчення дисциплін «Практикум шкільного музичного репертуару», «Хорове диригування», «Організація позакласної музично-виховної діяльності») в умовах дистанційного навчання.
2. Визначити основні функції застосування нотного редактора Finale під час вивчення музичних дисциплін здобувачами вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).
3. Розробити методичні поради щодо використання нотного редактора Finale під час вивчення музичних дисциплін здобувачами вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).
4. Висвітлити результати апробації використання методичних порад щодо використання нотного редактора Finale під час вивчення музичних дисциплін здобувачами вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) в умовах дистанційного навчання.

2. МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ

Для досягнення мети та виконання завдань дослідження використано методи: *теоретичні* – вивчення, аналіз та узагальнення наукових джерел; вивчення і узагальнення передового педагогічного досвіду в галузі вищої педагогічної освіти; *емпіричні* – спостереження, усне (інтерв'ю) і письмове (анкетування) опитування, творчі завдання, педагогічний експеримент; *статистичні* – *статистичне опрацювання отриманих даних*.

Перевірка ефективності та доцільності застосування нотного редактора Finale в освітньому процесі здобувачів вищої освіти спеціальності Середня освіта (Музичне мистецтво) у дистанційному навчанні здійснювалась в 2021-2022 рр. під час навчальної діяльності та практичної підготовки студентів упродовж виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти.

Усі студенти були розподілені на дві групи: контрольну та експериментальну. Навчання у контрольній групі проводилось за традиційною системою під керівництвом

викладачів. З експериментальною групою навчання проводилось із застосуванням нотного редактора Finale під керівництвом автора. Обидві групи мали однакову кількість студентів (по 12 осіб). Дисципліни «Практикум шкільного музичного репертуару», «Організація позакласної музично-виховної роботи» та «Хорове диригування» є новими для студентів, що забезпечило однаковий початковий рівень теоретичних знань і вмінь з означених дисциплін. Це дозволило в подальшій роботі одержати вірогідні результати, зіставити їх та зробити об'єктивні висновки. В експерименті брали участь загалом 24 особи. Перевірка знань студентів здійснювалась викладачами кафедри музичного мистецтва Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, які проводили заняття, застосовуючи нотатор Finale. Дослідження проводилося за згодою всіх учасників експерименту.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва в умовах дистанційного навчання має ряд особливостей та труднощів, зокрема у 32 % студентів відсутній музичний інструмент в домашніх умовах, 12% студентів на перших курсах мають недостатню навичку читки нот з листа, що уповільнює засвоєння теоретичного матеріалу та ускладнює формування практичних умінь і навичок під час вивчення музичних дисциплін, які базуються на відтворенні мелодії голосом: «Практикум шкільного музичного репертуару», «Хорове диригування», «Організація позакласної музично-виховної діяльності». Одним з дієвих засобів навчання в умовах дистанційного навчання, що знівелює відсутність музичного інструменту та дозволяє відтворити правильно мелодію, є використання в освітньому процесі комп'ютерних технологій, зокрема застосування нотного редактора Finale. Так, наприклад, для демонстрації музично-хорового твору зі шкільного репертуару чи хорового диригування викладач пропонує «набрати» мелодію твору за допомогою музичного нотатора Finale. Виконуючи це завдання студент усвідомлює звуковисотність того чи того звуку, збагачує свій слуховий досвід – сприймає їх на слух, адже ця програма відтворює набраний нотний матеріал у слуховому варіанті. Використання такого способу відтворення музично-пісенного матеріалу із застосуванням роботи з музичним нотатором Finale під час презентації нового твору шкільного репертуару, хорового твору для диригування, ілюстрації пісні, що вивчатиметься в позакласній музично-виховній діяльності з учнями, співу (студент набирає мелодію пісні на комп'ютері й прослуховує її, якщо самостійно не може просольфеджувати твір), тактування (набір тактів і прослуховування їх, тактуючи у розмірі 4/4, 2/4, 3/4 тощо), виконання індивідуальних завдань, прикладів тощо сприяє глибокому і всебічному усвідомленню матеріалу студентами, а також дає викладачеві зворотну інформацію про рівень його засвоєння. Водночас ця методика допоможе студентам у їх подальшій практичній діяльності повноцінно проводити уроки музичного мистецтва в початковій школі та закладах загальної середньої освіти, здійснювати класну та позакласну музично-виховну роботу на належному рівні (застосовуючи вміння працювати на комп'ютері з музичним нотатором Finale, проводячи такі види музичної діяльності: слухання музичного твору, демонстрація пісні, музично-дидактичні ігри, музична грамота тощо). Цьому найбільше сприяють практичні заняття, на яких теоретичні знання реалізуються на практиці та які відповідають специфіці вивчення музичних дисциплін.

В основу методичних порад застосування нотного редактора Finale в освітньому процесі закладено:

- ✓ вимоги шкільної програми до уроку музичного мистецтва в початковій школі та закладах загальної середньої освіти;

- ✓ забезпечення майбутніх учителів ефективними засобами вивчення теоретичного і практичного навчального матеріалу, розвитку їх музичних здібностей (звуковисотного, ритмічного слуху, відчуття ладу), що є необхідним для їх подальшої професійної діяльності – проведення уроків музичного мистецтва та позакласної музично-виховної роботи в школі;
- ✓ ефективне методичне забезпечення підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в умовах дистанційного навчання.

Нотний редактор Finale – це комп'ютерна програма музичного спрямування, що уможливорює:

- ✓ запис («набір») нотного тексту, його редагування, створення партитур хорових партій та оркестрування;
- ✓ відтворення набраного нотного тексту (безпосереднє звучання);
- ✓ запис набраного нотного тексту на аудіо CD;
- ✓ перенесення файлів у midi- та графічний формат.

Програма легка та зручна у використанні: керівництво програмою, усі операції (набір нотного тексту, редагування, відтворення звучання, запис на аудіо CD, транспортування файлів в інший формат) здійснюється через панель управління «Main tool palette». Так, для роботи над партитурою потрібно просто обрати той чи інший інструмент на панелі Main tool palette, наприклад, щоб набрати мелодію пісні (ноти) зі шкільного репертуару, потрібно скористатися інструментом Staff tool (меню кожного інструмента доступне при його активації). Порівняно з іншими музичними редакторами нотний редактор Finale має ширше коло можливостей роботи з нотним матеріалом, зокрема спроможний застосувати тональність з 127 знаками альтерації та всі символи, наявні в операційній системі комп'ютера. Також вагомим «плюсом» цієї програми є Редактор форм «ShapeDesigner», що забезпечує генерування графічних зображень, що значно, на нашу думку, полегшує роботу з партитурами для хору та оркестру. Аналіз роботи з нотним нотатором Finale дозволяє зробити висновок, що ця програма є зручною, корисною, легкою в користуванні та значно оптимізує освітній процес у здобувачів вищої освіти музичних спеціальностей під час дистанційного навчання (рис.1.).

Специфіка викладання музичних дисциплін у ЗВО полягає у практичному закріпленні теоретичного та методичного матеріалу. Так, вивчаючи дисципліну «Практикум шкільного репертуару» студентам необхідно теоретичні знання (видів акомпанементу, способів транспонування мелодії, методики роботи з музичним репертуаром) закріпити практично для формування стійких навичок і вмінь. Наприклад, розглянемо вивчення теми «Етапи роботи над шкільним пісенно-музичним репертуаром» (ознайомлення з кожним етапом роботи над піснею, художньо-педагогічний аналіз пісні, методика розучування пісні). Звертаємо увагу студентів на засоби музичної виразності, зокрема динамічні відтінки, присутні у пісні: студентам необхідно знати і вміти пояснити учням тлумачення поняття «динаміка», основні динамічні відтінки, їх значення як засобу музичної виразності, «після чого застосовуємо ці знання в роботі з музичним нотатором Finale (як позначаються динамічні відтінки у нотному записі, де вони розташовуються, відтворюємо їх звучання тощо), паралельно розглядаємо методи і прийоми, які застосовуються під час навчання учнів початкової школи поняття «динаміки», її відтінків (Т. Sovik [23]).

У такий спосіб у здобувачів вищої освіти закріплюються теоретичні знання у практичній діяльності комплексно, що сприяє їх міцному засвоєнню та формує навички і вміння роботи над пісенно-музичним репертуаром. Аналогічно відбувається робота над супроводом та підбором мелодії пісні. Отже, нотний редактор Finale не тільки дозволяє закріпити знання студентів, а й забезпечує слухове відтворення будь-якої пісні в умовах

дистанційного навчання (що знівельовує труднощі навчання, пов'язані з відсутністю музичного інструмента).

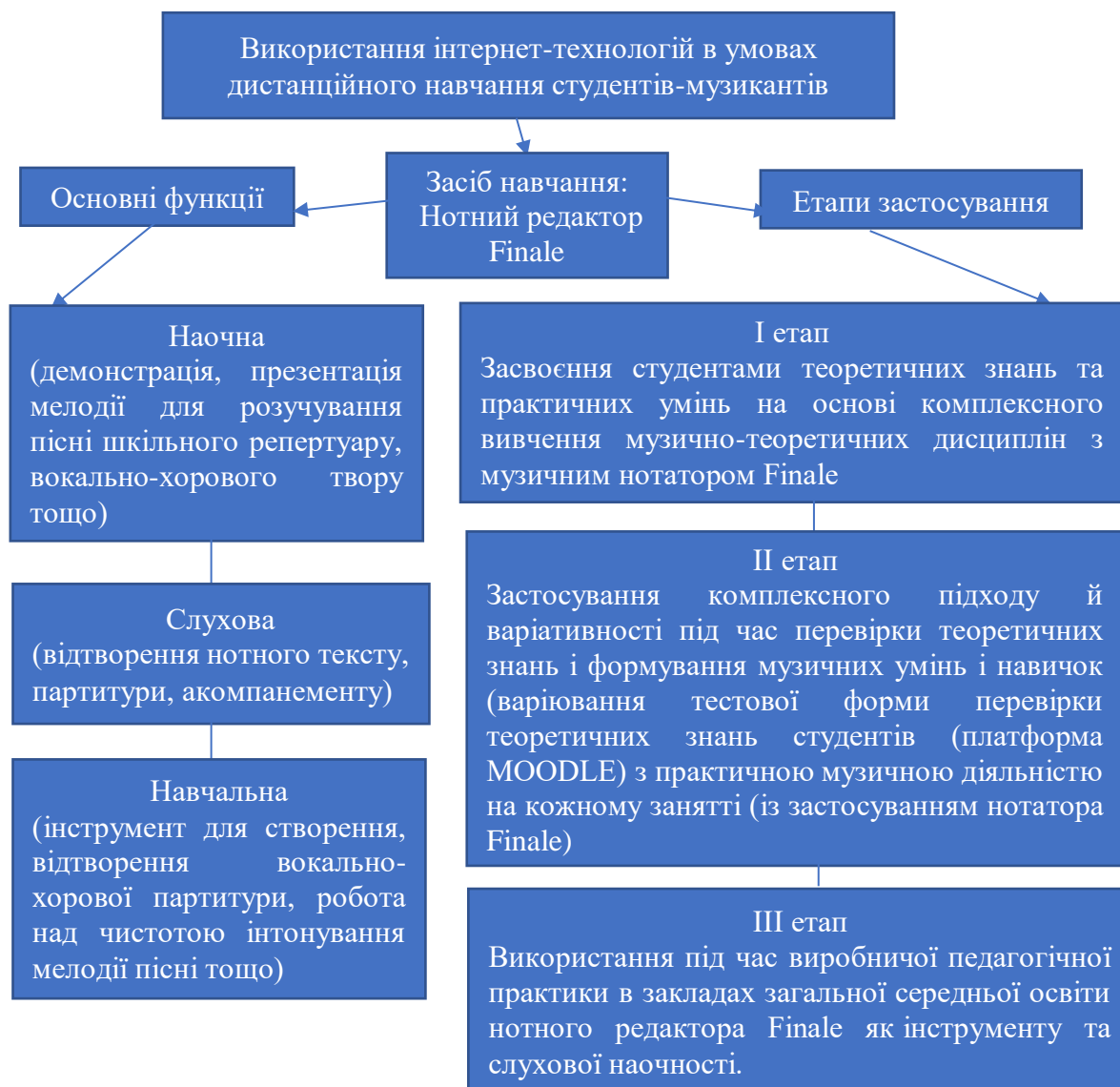

Рис. 1. Використання інтернет-технологій в умовах дистанційного навчання студентів-музикантів

Вагомою та продуктивною виступає й діагностична функція використання комп'ютерних технологій під час дистанційного навчання в освітньому процесі ЗВО: для оптимізації аудиторного часу занять рекомендуємо застосовувати перевірку теоретичних знань у тестовій формі на платформі Moodle. Це дає змогу виявити рівень знань студентів з кожної теми за короткий термін часу, що дозволяє зосередитись на формуванні практичних компетентностей з певної музичної дисципліни. Пропонуємо орієнтовну структуру практичних занять з музичних дисциплін, в основі якої варіювання засвоєння теоретичних знань з практичною діяльністю студентів:

- ✓ перевірка і закріплення теоретичних знань студентів. Форма проведення – тести на платформі Moodle (це дає змогу перевірити знання з певної теми в усієї академічної групи – 20-26 студентів – за досить короткий проміжок часу – 15 хв.);

- ✓ безпосередня практична діяльність студентів (розвиток і набуття студентами музичних навичок і вмінь з певної теми заняття з використанням нотного редактора Finale. Проміжок часу – 1 год. 15 хв.).

Розглянемо фрагмент практичного заняття з навчальної дисципліни «Практикум шкільного музичного репертуару» (Тема: Робота над супроводом шкільного пісенного репертуару, його типи, класифікація):

Аудиторна робота

I. Організаційний момент.

II. Опитування студентів. Форма опитування – тести на платформі Moodle.

Тести

1. Акомпанемент – це невід’ємна частина музичного твору, виконання якого має бути виразним та емоційним.

А) Так

Б) Ні

2. Вказати неправильну вимогу до виконання супроводу пісні шкільного репертуару:

А) Дотримання правильного співвідношення голосу і супроводу

Б) Домінування супроводу над голосом

В) Перші такти вступу – яскраве виконання

Г) Контроль за динамікою виконання відповідно до співацького голосу виконавця.

3. Вказати зайвий з видів акомпанементу шкільної пісні:

А) Унісон з вокальною партією

Б) Об’єднання вокальної партії з басовою лінією акомпанементу

В) Гармонічний акомпанемент

Г) Сполучення акордової пульсації з басом

Д) Розгорнутий акомпанемент зі складною фактурою

Е) Акомпанемент з самостійною лінією розвитку.

III. Виконання вправ і завдань з використанням нотного редактора Finale.

✓ Визначити тип акомпанементу шкільної пісні для 1-4 класу (за вибором здобувача вищої освіти).

✓ Визначити тип акомпанементу шкільної пісні для 5-7 класу (за вибором здобувача вищої освіти).

Музичний матеріал для аналізу: «Пісня лисички» з дитячої опери «Коза-дереза», Музика М. Лисенка, «Найкраща» слова О. Фадеевої, музика В. Іванникова.

✓ Транспонувати мелодію шкільної пісні у зручну теситуру для учнів 1-4 класів (за вибором студента).

✓ Транспонувати мелодію шкільної пісні у зручну теситуру для учнів 5-7 класів (за вибором здобувача вищої освіти).

Музичний матеріал для аналізу: «Два півники» музика В. Верховинця, «Якщо весело живеться» музика К. Роджерс, «Вишиванка» слова М. Сингаївського, музика В. Верменича.

IV. Перевірка домашнього завдання.

Виконана дома партитура зі шкільного пісенно-музичного репертуару (на вибір студента з рекомендованого переліку), набрана студентами на комп’ютері за допомогою музичного нотатора Finale, прослуховується на занятті, виконується її художньо-педагогічний аналіз.

V. Підбиття підсумків заняття.

Запропонована побудова практичних занять з дисципліни «Практикум шкільного музичного репертуару» забезпечує міцність засвоєння теоретичних знань студентів та набуття ними практичних фахових навичок та вмінь, необхідних для проходження Виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти і майбутньої професійної діяльності.

Спостереження за дистанційним проходженням Виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти студентами-музикантами виявило такі ж труднощі у проведенні уроків музичного мистецтва, що й проведення занять з музичних дисциплін у виші: відсутність музичного інструменту в домашніх умовах обмежує можливість демонстрування музичного твору для слухання чи презентації пісні з супроводом для подальшого розучування з учнями, пояснення нотної граматики тощо.

Вважаємо, що під час дистанційного проходження студентами практики використання нотного редактора Finale є доречним і ефективним.

Під час проведення практичних занять з Хорового диригування (В. Silvey та М. Major [17]) зі здобувачами вищої освіти в умовах дистанційного навчання були аналогічні труднощі, що й на заняттях з теоретичних дисциплін «Практикуму шкільного музичного репертуару» (J. Cumberledge й М. Williams [24]) та «Організації позакласної музично-виховної роботи» (N. Onyshchenko, N. Serdiuk і V. Krykun [25]): брак музичного інструменту призводить до відсутності акомпанементу (супроводу) під час диригування вокально-хорових творів. Студент, диригуючи, не має можливості чути всі хорові партії музичного твору, що є необхідним для проведення, виділення тієї чи іншої партії. Як зазначено вище, нотний редактор Finale дозволяє не тільки записувати (набирати) хорові партитури, а й прослуховувати їх, що дає змогу викладачу та студенту нівелювати труднощі вивчення хорового диригування дистанційно. Програма з хорового диригування для студента на один семестр складається з трьох вокально-хорових творів: одного твору з супроводом та двох творів асаpella: набравши в нотному редакторі Finale на початку семестру партитури програми з хорового диригування, студент має можливість упродовж всього семестру працювати зі слуховою візуалізацією вокально-хорових творів без допомоги концертмейстера в будь-який час: і на аудиторних заняттях, і при підготовці вдома. Особливості роботи з нотатором Finale студенти-музиканти розглядають під час вивчення дисципліни «Музична інформатика», тому ніяких труднощів з його застосуванням в освітньому процесі не виникає.

Аналіз наукових джерел та власний практичний досвід викладання вказаних вище дисциплін дозволив виокремити основні функції музичного нотатора Finale у підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва в умовах дистанційного навчання:

- ✓ наочна (демонстрація, презентація мелодії для розучування пісні шкільного репертуару, вокально-хорового твору тощо);
- ✓ слухова (відтворення нотного тексту, партитури, акомпанементу);
- ✓ навчальна (інструмент для створення, відтворення вокально-хорової партитури, робота над чистотою інтонування мелодії пісні тощо).

Застосовуючи під час викладання музичних дисциплін («Практикум шкільного музичного репертуару», «Організація позакласної музично-виховної роботи», «Хорове диригування») нотний редактор Finale як засіб, інструмент навчання, ми на власному досвіді переконались у доцільності та ефективності його використання в умовах дистанційної освіти. На нашу думку, у студентів зріс інтерес до вивчення зазначених дисциплін: підвищився рівень відвідування занять студентами на платформі Moodle, активність та якість виконання тестових і практичних завдань. Опитування студентів показало, що зазначена структура практичних занять (тестова перевірка теоретичних знань та практичне виконання завдань з використанням нотного редактора Finale) робить його динамічним, «потрібним» (уможливорює набуття якісних практичних умінь та

навичок з музичних дисциплін під час дистанційного навчання) та формує професійну спрямованість (допомагає усвідомити застосування здобутих знань, умінь і навичок у майбутній музично-педагогічній діяльності).

Експериментальна апробація ефективності підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва засобами нотного редактора Finale відбувалась на базі Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Дослідження проводилось у три етапи: організаційний, інформаційний, діяльнісний.

Спрямування організаційного етапу:

- ✓ адаптація студентів до умов дистанційного навчання музичних дисциплін,
- ✓ ознайомлення з навчальними завданнями і змістом курсу («Практикум шкільного музичного репертуару», «Організація позакласної музично-виховної роботи», «Хорове диригування»),
- ✓ формування мотиваційних установок на навчання з використанням нотного редактора Finale.

Спрямування інформаційного етапу:

- ✓ формування у здобувачів вищої освіти стійких теоретичних знань із зазначених дисциплін,
- ✓ формування практичних умінь та навичок, необхідних майбутньому вчителю музичного мистецтва для музично-естетичної діяльності в закладах загальної середньої освіти.

Спрямування діяльнісного етапу:

- ✓ застосування набутих студентами вмінь та навичок на практиці,
- ✓ узагальнення та закріплення набутого досвіду, нагромадження шкільного музичного репертуару.

По завершенню кожного етапу дослідної роботи проведено контрольні зрізи.

Для об'єктивної оцінки ефективності застосування нотного редактора Finale у підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва упродовж дослідження документально фіксувались результати. У кінці експерименту початкові дані порівнювались з кінцевими результатами. Розглянемо особливості перебігу кожного етапу.

На організаційному етапі експерименту в контрольній та експериментальній групі проводився діагностичний зріз, який дозволив зафіксувати вихідні рівні сформованості налаштованості студентів на вивчення означених музичних дисциплін (мотиваційний критерій). Він передбачав анкетування, тестування та ряд діагностичних завдань за визначеним критерієм і показниками.

Показники мотиваційного критерію:

- ✓ високий рівень (3 бали) – студенти вирізняються широким музичним кругозором, мають стійкий інтерес та позитивне налаштування на вивчення музичних дисциплін, професійному спрямуванні на роботу в закладах загальної середньої освіти;
- ✓ середній рівень (2 бали) – студенти демонструють належний музичний кругозір, нестійкий інтерес та часткову зацікавленість до вивчення означених музичних дисциплін, невпевненість у подальшій професійній музично-педагогічній діяльності в закладах загальної середньої освіти;
- ✓ низький рівень (1 бал) – студенти виявляють достатній музичний кругозір; інтересу до вивчення вказаних музичних дисциплін не виказують, частково професійно спрямовані на музично-естетичну роботу в закладах загальної середньої освіти.

Отримані результати за мотиваційним критерієм дали змогу визначити наявний рівень мотивації студентів до вивчення музичних дисциплін: високий рівень – у 22,1% студентів (ЕГ) і 19,8% (КГ), середній рівень – 45,4 % студентів (ЕГ) і 60,7% (КГ), низький рівень – 32,5% студентів (ЕГ) і 19,4% (КГ). Аналіз зазначених показників свідчить про те, що домінуючим є середній рівень мотивації студентів до навчання.

На організаційному етапі дослідження велась активна мотиваційна робота зі студентами, оскільки потужний мотив, інтерес лежать в основі ефективного освітнього процесу. В умовах дистанційного навчання для цілеспрямованої активізації свідомого вивчення музичних дисциплін студентами ми використовували мультимедійні комп'ютерні технології в поєднанні з творчими завданнями. Наприклад, на заняттях з хорового диригування здобувачі вищої освіти проспівували власне ім'я, після чого цю мелодію набирали в нотаторі Finale у дводольному, тридольному та чотиридольному розмірі, а згодом, слухаючи відтворення створеного, протактовували обома руками.

Для перевірки ефективності проведеної роботи було виконано другий діагностичний зріз за мотиваційним критерієм, який показав зростання високого рівня в експериментальній групі на 8,5%, зменшення середнього рівня на 10,3% та низького на 13,4%.

Підґрунтям інформаційного етапу дослідження було застосування комплексного підходу навчання, а саме: вивчення теоретичного матеріалу з дисциплін «Практикум шкільного музичного репертуару», «Хорове диригування», «Організація позакласної музично-виховної роботи» з використанням музичного нотатора Finale. Вивчення зазначених дисциплін передбачало:

- ✓ виклад теоретичного матеріалу в комплексі із застосуванням музичного нотатора Finale (лекційні заняття);
- ✓ застосування комп'ютерних технологій (платформа Moodle) для діагностики теоретичних знань і їх закріплення (комбінування тестової форми перевірки знань студентів з їх практичною музичною діяльністю (практичні заняття).

На інформаційному етапі дослідження діагностика проводилась за когнітивним критерієм, його показники:

- ✓ високий рівень (3 бали) – здобувач вищої освіти володіє теоретичними знаннями з означених музичних дисциплін в повному обсязі (знання основних етапів роботи з шкільним музичним репертуаром, структури художньо-педагогічного аналізу музичного твору, засобів музичної виразності, специфіки дитячого голосу, психолого-фізіологічних особливостей учнів початкової школи та закладу загальної середньої освіти (музичні, творчі здібності), форм позакласної музично-виховної роботи в школі, основних елементів техніки хорового диригування тощо);
- ✓ середній рівень (2 бали) – студент володіє достатніми вибірковими теоретичними знаннями з вказаних музичних дисциплін, знання форм позакласної музично-виховної роботи в школі неповні;
- ✓ низький рівень (1 бал) – студент має задовільні знання з означених дисциплін (відсутня системність знань); низькі знання форм позакласної музично-виховної роботи в школі.

Оцінювання теоретичних знань охоплювало коло основних питань з дисциплін, що вивчалися:

- ✓ Практикум шкільного музичного репертуару: характеристика музичного твору з шкільного репертуару для вокально-хорової роботи, слухання музики (основні засоби музичної виразності, структура музичного твору, форма музичного твору, жанр твору); основні етапи роботи над шкільним музичним репертуаром; види акомпанементу, основні прийоми його спрощення; способи

транспонування мелодії, супроводу; методика вивчення шкільної пісні (склад дитячого голосового апарату, голосовий діапазон учнів 1-7-го класів, гігієна, співацький режим та охорона дитячого голосу, основні вокально-хорові навички, етапи розучування пісні, основні методи та прийоми).

- ✓ Організація позакласної музично-виховної роботи: поняття «музично-виховна робота» в школі; основні завдання позакласної музично-виховної роботи зі школярами; принципи та цілі музично-виховної роботи в школі; особливості планування та форми позакласної музично-виховної роботи в початковій школі та закладах загальної середньої освіти.
- ✓ Хорове диригування: поняття «диригентський апарат», його будова; постановка рук: позиції; поняття «ауфтакт», його структура, функції; зняття звуку; основні диригентські схеми у розмірах 2/4, 3/4, 4/4; прийоми передачі метру диригентським жестом.

За допомогою діагностування знань студентів за означеними питаннями вдалося виявити рівень ефективності використання нотатора Finale під час вивчення теоретичного матеріалу та комбінування тестової форми перевірки знань студентів на платформі Moodle з практичною діяльністю з означеної теми (набуття умінь і навичок).

Практичне заняття з вказаних музичних дисциплін проводилось за схемою: перевірка теоретичних знань (тести) – практична діяльність (проведення фрагменту слухання музики, розучування пісні шкільного репертуару, позакласного музично-виховного заходу, диригування хорового твору з використанням нотного редактора Finale), що було підготовкою здобувачів вищої освіти до проходження виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти та майбутньої професійної діяльності.

Діагностика за когнітивним критерієм показала, що застосування в освітньому процесі нотатора Finale як навчального інструмента сприяло зростанню міцності та рівня знань студентів в експериментальній групі (високий рівень 43,4%, середній – 47,8%, низький – 8,8%), тоді як знання студентів контрольної групи змінилися не суттєво (високий рівень 4,4%, середній – 65,1,8%, низький – 30,5%).

Третій етап дослідження (діяльнісний) спрямований на формування у студентів уміння застосувати набуті знання та навички на практиці, удосконалення показників мотиваційного, когнітивного критерію та формування умінь і навичок за практико-діялісним критерієм.

Готовність майбутнього вчителя музичного мистецтва до професійної діяльності апробується під час проходження Виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти – формується вміння застосувати набуті фахові знання, уміння та навички у безпосередній музично-педагогічній діяльності з учнями. Виробничу педагогічну практику в закладах загальної середньої освіти студенти-музиканти (рівень підготовки – бакалавр, четвертий рік навчання, восьмий семестр) проходять 6 тижнів. Слід зазначити, що практику студенти проходили дистанційно, тому використання нотного редактора Finale під час проведення уроків музичного мистецтва з учнями закладів загальної середньої освіти стало гарним інструментом презентації музичних творів для співу, слухання музики, пояснення музичної грамоти. На даному етапі дослідження ми перевіряли рівень спроможності здобувачів вищої освіти застосувати на практиці набуті знання, уміння та навички з «Практикуму шкільного пісенного репертуару», «Організації позакласної музично-виховної роботи» та «Хорового диригування». Завдання діялісного етапу дослідження (під час проходження студентами Виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти):

- ✓ Прослухати музику на уроці музичного мистецтва (застосування знань, умінь і навичок з дисципліни «Практикум шкільного музичного репертуару»);

- ✓ Розучити з учнями пісню на уроці музичного мистецтва (застосування знань, умінь і навичок з дисципліни «Практикум шкільного музичного репертуару», «Хорове диригування»);
- ✓ Провести з школярами позакласний музичний захід (застосування знань, умінь і навичок з дисципліни «Організація позакласної музично-виховної роботи»);
- ✓ Провести заняття зі шкільним хором (застосування знань, умінь і навичок з дисципліни «Організація позакласної музично-виховної роботи», «Хорове диригування»).

Показники за практико-діяльнісним критерієм:

- ✓ високий рівень (3 бали) – студент впевнено володіє та використовує знання, уміння та навички з означених дисциплін під час практики (підбір шкільного музичного репертуару для слухання музики, співу відповідно до вікових особливостей учнів; позакласний музичний захід сповнений динаміки, з використанням мультимедійних технологій; професійне керівництво шкільним хором);
- ✓ середній (2 бали) – студент демонструє невпевненість під час виконання практичних завдань; знання, уміння та навички з означених дисциплін застосовує частково під час практики (шкільний музичний репертуар для слухання музики, співу підбирає не самостійно, а з викладачем; позакласний музичний захід проводить не цілісно, відчуває труднощі у використанні мультимедійних технологій; під час диригування шкільним хором виказує скутість, боязкість);
- ✓ низький (1 бал) – студент потребує допомоги керівника практики під час всієї практичної діяльності: недостатність знань, умінь та навичок з означених дисциплін провокують неспроможність самостійного проведення уроку музичного мистецтва (не може підібрати музичний шкільний репертуар для слухання, співу відповідно до вікових особливостей учнів; проводить фрагмент позакласного музичного заходу без застосування мультимедійних технологій; робота з шкільним хором потребує корекції, виявляє скутість та невпевненість).

Спостереження за проведенням слухання музики та співу на уроках музичного мистецтва, позакласного музичного заходу та керівництвом шкільного хору студентами експериментальної групи дало змогу відзначити їх упевнене правильне виконання зазначених завдань. Наприклад, вступна бесіда до презентації пісні шкільного репертуару відповідала сприйняттю та віковим особливостям голосового апарату учнів певного віку; за допомогою нотатора Finale етап розучування пісні був природним та емоційним – учні чисто інтонували мелодію пісні. Позакласний музичний захід, який проводили студенти, був цікавим, насиченим музичними номерами із залученням школярів. У роботі зі шкільним хором студенти використовували під час розспівування та розучування, закріплення партій музичний нотатор, що допомогло досягти правильного інтонування кожної з хорових партій твору.

Результати третього етапу експерименту засвідчили, що застосування під час вивчення музичних дисциплін нотатора Finale в умовах дистанційного навчання є ефективним: більша частина студентів експериментальної групи здобули достатній та належний рівень умінь та навичок, необхідний для майбутньої професійної діяльності в закладах загальної середньої освіти. Більшість студентів експериментальної групи під час проходження практики подолали невпевненість та боязкість перед демонстрацією музичного твору для слухання чи співу на уроці музичного мистецтва, з'явилась упевненість у своїх музичних здібностях та педагогічних умінь, зросла мотивація та інтерес до майбутньої професії. Результати дослідження за практико-діяльнісним

критерієм: високий рівень 47,8% (ЕГ), середній рівень 50,2% (ЕГ), низький рівень 2% (ЕГ); високий рівень 24% (КГ), середній рівень (58,4%), низький рівень 17,6% (КГ).

Аналіз результатів експериментальної та контрольної груп, одержаних на початку та в кінці експерименту, свідчить про позитивну зміну рівнів підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в закладах загальної середньої освіти ЕГ – 93,4%, однак студенти КГ отримали нижчі дані – 78,2% (рис. 2.).

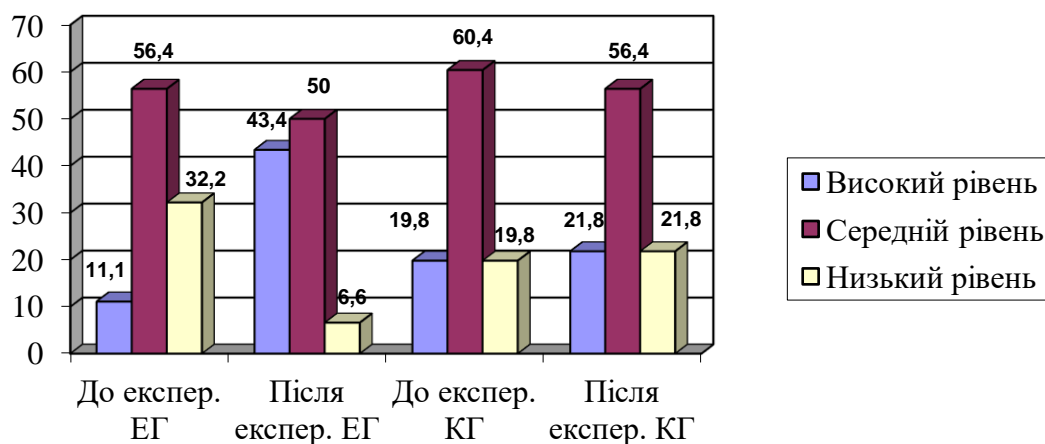

Рис. 2. Порівняльний розподіл студентів експериментальної та контрольної груп до і після експерименту (у %)

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Проблема якісної та ефективної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в умовах дистанційного навчання, спричиненого пандемією COVID-19 та війною в Україні, сьогодні є актуальною та потребує пошуку новітніх технологій навчання у ЗВО.

Запропоновані автором методичні рекомендації щодо застосування нотного редактора Finale у вивченні музичних дисциплін майбутніми вчителями музичного мистецтва під час дистанційного навчання є конструктивними та дієвими – сприяють удосконаленню змістово-технологічного аспекту музичної підготовки здобувачів вищої освіти (що передбачає розроблення інноваційного змісту, форм, методів та засобів ефективного засвоєння студентами теоретичних знань, оволодіння практичними вміннями і навичками творчої музично-естетичної діяльності із застосуванням музичного нотатора Finale).

Здійснення дослідно-експериментальної перевірки ефективності застосування нотного редактора Finale в освітньому процесі інтегрує:

- ✓ засвоєння студентами теоретичних знань та практичних умінь на основі комплексного вивчення музично-теоретичних дисциплін з музичним нотатором Finale;
- ✓ застосування комплексного підходу й варіативності під час перевірки теоретичних знань і формування музичних умінь і навичок (варіювання тестової форми перевірки теоретичних знань студентів (платформа MOODLE) з практичною музичною діяльністю на кожному занятті (із застосуванням нотатора Finale);
- ✓ використання під час виробничої педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти нотного редактора Finale як інструмента та слухової наочності.

Результати експерименту дали можливість зафіксувати позитивні зміни в рівнях підготовки майбутніх учителів за всіма визначеними критеріями, що свідчить про ефективність та значну перевагу застосування нотного редактора Finale в освітньому процесі ЗВО в умовах дистанційного навчання.

Наше дослідження сфокусоване на підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва засобами музичного нотатора Finale в умовах дистанційного навчання. Проте це дослідження має ряд обмежень, що можуть вплинути на узагальнення його результатів. По-перше, дослідження проводилось тільки зі студентами педагогічного факультету спеціальності Середня освіта (Музичне мистецтво). По-друге, дослідження проводилось в одному закладі – Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка. Отже, такі дослідження можна проводити в інших контекстах: з майбутніми вчителями початкової школи, у ЗВО інших країн.

З огляду на проведені дослідження та ретельний аналіз його результатів ми дійшли висновку, що застосування нотного редактора Finale у підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва в умовах дистанційного навчання є доречним та ефективним, бо:

- ✓ сприяє формуванню необхідних практичних умінь і навичок;
- ✓ компенсує, за відсутності, музичний інструмент;
- ✓ слугує засобом презентації, ілюстрації музичних творів для слухання музики, співу;
- ✓ є тренажером для розвитку чистоти інтонування як викладача, так і учня;
- ✓ дозволяє виконувати транспонування (з аудіозвучанням) шкільного пісенно-музичного репертуару в зручну для учнів теситуру;
- ✓ виступає інструментом створення хорових партитур для шкільного хору;
- ✓ допомагає нівелювати страх, невпевненість під час демонстрації учням пісенно-музичного матеріалу;
- ✓ активує інтерес студентів до вивчення музичних дисциплін в умовах дистанційного навчання.

Дане дослідження не висвітлює усі особливості підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в умовах дистанційного навчання. Подальших розвідок потребує проблема індивідуальної та самостійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в умовах дистанційної освіти. Матеріали дослідження можуть використовуватись викладачами закладів вищої освіти у підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва, учителями музичного мистецтва початкової школи та закладів загальної середньої освіти під час проведення уроків музичного мистецтва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] B. Merrick, D. Joseph, "ICT and music technology during COVID-19: Australian music educator perspectives". *Research Studies in Music Education*. May 2022. doi:10.1177/1321103X221092927.
- [2] Yi. Lee, L. Malcein, S. Kim, "Information and Communications Technology (ICT) Usage during COVID-19: Motivating Factors and Implications". *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(7):3571, 2021. doi:10.3390/ijerph18073571.
- [3] C. Mpungose, S. Khoza, "Postgraduate Students' Experiences on the Use of Moodle and Canvas Learning Management System". *Technology, Knowledge and Learning*, 27(4):1-16, 2022. doi:10.1007/s10758-020-09475.
- [4] Т. Киченко, Ю. Мережко, "Формування фахової компетентності майбутнього викладача вокалу засобами мультимедійних технологій". doi: <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-37-2.2.4>.
- [5] S. Onsrud, B. Fredriksen, H. Rinholm, M. Lindgren, "The multiplicity of preservice music teachers' positioning in a participatory action research project". *Research Studies in Music Education*. May 2022. doi:10.1177/1321103X221089838.
- [6] М. Жалдак, "Використання комп'ютера в навчальному процесі має бути педагогічно виваженим". *Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах*, 2013, № 1, с. 10–18.

- [7] S. Kruse-Weber, A. Schiavio, E. Kirchgabner, E. Bucura, "Reflective writing in a community music project with students in higher music education". *Research Studies in Music Education*. July 2022. doi:10.1177/1321103X221107513.
- [9] О. Бухнієва, Ц. Яощоань, "Використання інноваційних технологій у музичному вихованні школярів", 2020. [Електронний ресурс]. Доступно: http://idgu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/01/maket_03.11.2020.pdf
- [10] E. Huovinen, H. Rautanen, "Interaction affordances in traditional instruments and tablet computers: A study of children's musical group creativity". *Research Studies in Music Education*. 42(2):1321103X1880951, 2019. doi:10.1177/1321103X18809510.
- [11] S. Burton, A. Pearsall, "Music-based iPad app preferences of young children". *Research Studies in Music Education*. 38(1), 2016. doi:10.1177/1321103X16642630.
- [12] G. Cassidy, A. Paisley, "Music-games: A case study of their impact". *Research Studies in Music Education*. 35(1):119-138, 2013. doi:10.1177/1321103X13488032.
- [13] L. Havrilova, "Specifics of the development of distance courses for musical-historical disciplines". *Information Technologies and Learning Tools*. 58(2):26-37, 2017. doi:<https://doi.org/10.33407/itlt.v58i2.1596> .
- [14] Л. Гаврілова, В. Федоришин, "Проблема формування професійної компетентності майбутніх учителів музики засобами комп'ютерних технологій у теорії вітчизняної мистецької освіти". [Електронний ресурс]. Доступно: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/246309.pdf>
- [15] Є. Іванова, "Структурний аналіз комунікативної компетентності майбутнього вчителя музики". *Наука і сучасність*, 2007, Т. 60, с. 56–64.
- [16] M. Bonchor, "Conductor feedback and the amateur singer: The role of criticism and praise in building choral confidence". *Research Studies in Music Education*. 39(1):1321103X1770963, 2017. doi:10.1177/1321103X17709630.
- [17] B. Silvey, M. Major, "Undergraduate music education majors' perceptions of their development as conductors: Insights from a basic conducting course". *Research Studies in Music Education*. 36(1):75-89, 2014. doi:10.1177/1321103X14523532.
- [18] J. Kalenska-Rodzaj, "Pre-performance emotions and music performance anxiety beliefs in young musicians". *Research Studies in Music Education*. March 2019. doi:10.1177/1321103X19830098.
- [19] А. Бондаренко "Формування пізнавальної самостійності майбутніх учителів музики з використанням мультимедійних технологій" : атореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2013, 20 С.
- [20] О. Барицька, "Метод проектів і мультимедійні технології у підвищенні ефективності музичного навчання". *Педагогіка і психологія професійної освіти*, 2012, с. 48–55.
- [21] Н. Баловсяк, "Інформаційна компетентність фахівця". *Педагогіка і психологія професійної освіти*, 2004, № 5, с. 21–28.
- [22] М. Лепкий "Психолого-педагогічне використання комп'ютерних тренажерів як інформаційних технологій навчання". Міжвузівський збірник "Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво", 2011, № 5, с. 155–157.
- [23] T. Sovik, "Technological Skills as a Component of Music and Aesthetic Competence of Future Primary School Teachers". *Science and Education*/2/CXXXXXV, pp. 16 – 20, 2017.
- [24] J. Cumberledge, M. Williams, "Representation in music: College students' perceptions of ensemble repertoire". *Research Studies in Music Education*. April 2022. doi:10.1177/1321103X211066844.
- [25] N. Onyshchenko, N. Serdiuk, V. Krykun, "Pre-service Teachers' Training for the Innovative Extracurricular Work". *Advanced Education*. 19:20-32, 2021. doi:10.20535/2410-8286.225789.

Матеріал надійшов до редакції 03.11.2022р.

USING FINALE NOTE EDITOR DURING DISTANCE EDUCATION OF MUSIC DISCIPLINES

Tetiana V. Sovik

PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Department of Musical Arts
Ivan Ohienko Kamianets-Podilskyi National University, Kamianets-Podilskyi, Ukraine
ORCID ID 0000-0002-1550-1997
tsovik1977@ukr.net

Abstract. The article reveals the problem of training future music teachers during distance learning. The peculiarities of the distance educational process in the institution of higher education are analyzed, in particular, teaching the musical disciplines ("Practicum of the school musical repertoire", "Organization of extracurricular musical and educational work", "Choir conducting") to future teachers of musical art. It was determined that one of the main difficulties faced by the teacher and students when working remotely is the lack of a musical instrument at home in a significant number of students, which complicates the reproduction of a musical piece for choral conducting, presentation of the school song repertoire, and musical and pedagogical analysis of the piece. The expediency of using multimedia technologies, in particular the Finale sheet music editor, in the course of distance learning of musical disciplines by future music teachers is argued. An overview of the Finale Notator (a computer music program that helps you write sheet music, choral scores and orchestration, edit, listen to music, burn music to audio CDs, transport files in midi and graphic formats) is given. Its main functions of application during the distance educational process are highlighted (visual: visual-auditory presentation of the melody of the school song and music repertoire, parts of a choral piece; auditory: reproduction of the musical text, score, accompaniment; educational: a tool for creating the melody of the school song repertoire, choral score). Methodical tips for using the Finale music notator when studying music disciplines remotely have been developed. The approbation of the effectiveness of the specified methodical advice in the educational process of a higher educational institution is highlighted. Comparison of the results obtained during the experiment in the experimental and control groups (EG – 93.4%, while CG students received lower data – 78.2%), showed a positive change in the levels of training of future music teachers in general secondary education institutions by means of music Finale notator.

Keywords: Internet technologies; Finale notator; student musician; distance learning.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] B. Merrick, D. Joseph, "ICT and music technology during COVID-19: Australian music educator perspectives". *Research Studies in Music Education*. May 2022. doi:10.1177/1321103X221092927. (in English).
- [2] Yi. Lee, L. Malcein, S. Kim, "Information and Communications Technology (ICT) Usage during COVID-19: Motivating Factors and Implications". *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(7):3571, 2021. doi:10.3390/ijerph18073571. (in English).
- [3] C. Mpungose, S. Khoza, "Postgraduate Students' Experiences on the Use of Moodle and Canvas Learning Management System". *Technology, Knowledge and Learning*, 27(4):1-16, 2022. doi:10.1007/s10758-020-09475-1. (in English).
- [4] T. Kychenko, Yu. Merezko, "Formation of professional competence of the future vocal teacher by means of multimedia technologies", [Online]. Available: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/47/917/2054-1?inline=1> (in Ukrainian).
- [5] S. Onsrud, B. Fredriksen, H. Rinholm, M. Lindgren, "The multiplicity of preservice music teachers' positioning in a participatory action research project". *Research Studies in Music Education*. May 2022. doi:10.1177/1321103X221089838. (in English).
- [6] M. Zhaldak, "The use of computers in the educational process should be pedagogically balanced", in *Informatics and information technologies in educational institutions*, № 1, pp. 10–18, 2013 (in Ukrainian).
- [7] S. Kruse-Weber, A. Schiavio, E. Kirchgabner, E. Bucura, "Reflective writing in a community music project with students in higher music education". *Research Studies in Music Education*. July 2022. doi:10.1177/1321103X221107513. (in English).
- [8] S. Purnama, M. Ulfah, I. Machali, A. Wibowo, "Does Digital Literacy Influence Students' Online Risk? Evidence from Covid-19". *Heliyon* 7(12):e07406, 2021. doi:10.1016/j.heliyon.2021.e07406. (in English).
- [9] O. Bukhniieva, Ts. Yaotsuan "The use of innovative technologies in music education of schoolchildren", 2020. [Online]. Available: http://idgu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/01/maket__03.11.2020.pdf (in Ukrainian).
- [10] E. Huovinen, H. Rautanen, "Interaction affordances in traditional instruments and tablet computers: A study of children's musical group creativity". *Research Studies in Music Education*. 42(2):1321103X1880951, 2019. doi:10.1177/1321103X18809510. (in English).
- [11] S. Burton, A. Pearsall, "Music-based iPad app preferences of young children". *Research Studies in Music Education*. 38(1), 2016. doi:10.1177/1321103X16642630. (in English).
- [12] G. Cassidy, A. Paisley, "Music-games: A case study of their impact". *Research Studies in Music Education*. 35(1):119-138, 2013. doi:10.1177/1321103X13488032. (in English).

- [13] L. Havrilova, “Specifics of the development of distance courses for musical-historical disciplines”. *Information Technologies and Learning Tools*. 58(2):26-37, 2017. doi:<https://doi.org/10.33407/itlt.v58i2.1596>. (in English).
- [14] L. Havrilova, V. Fedoryshyn, “The problem of formation of professional competence of future music teachers by means of computer technologies in the theory of domestic art education”, [Online]. Available: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/246309.pdf> (in Ukrainian).
- [15] Ye. Ivanova, “Structural analysis of the communicative competence of the future music teacher”, in *Science and modernity*, 2007, T. 60, pp. 56–64. (in Ukrainian).
- [16] M. Bonchor, “Conductor feedback and the amateur singer: The role of criticism and praise in building choral confidence”. *Research Studies in Music Education*. 39(1):1321103X1770963, 2017. doi:10.1177/1321103X17709630. (in English).
- [17] B. Silvey, M. Major, “Undergraduate music education majors’ perceptions of their development as conductors: Insights from a basic conducting course”. *Research Studies in Music Education*. 36(1):75-89, 2014. doi:10.1177/1321103X14523532. (in English).
- [18] J. Kalenska-Rodzaj, “Pre-performance emotions and music performance anxiety beliefs in young musicians”. *Research Studies in Music Education*. March 2019. doi:10.1177/1321103X19830098. [in English].
- [19] A. Bondarenko, “Formation of cognitive independence of future music teachers with the use of multimedia technologies”, in *atoref. Dis. ... Cand. Ped. Science: 13.00.02*, Kyiv, 2013, P. 20. (in Ukrainian).
- [20] O. Barytska, “Project method and multimedia technologies in increased efficiency of music education”, in *Pedagogy and psychology of vocational education*, 2012, pp. 48–55. (in Ukrainian).
- [21] N. Balovsiak, “Information competence of the specialist”, in *Pedagogy and psychology of vocational education*, 2004, № 5, pp. 21–28. (in Ukrainian).
- [22] M. Lepkyi, “Psychological and pedagogical use of computer simulators as information technology training”, in Interuniversity collection “Computer-integrated technologies: education, science, production”, 2011, № 5, pp. 155–157. (in Ukrainian).
- [23] T. Sovik, “Technological Skills as a Component of Music and Aesthetic Competence of Future Primary School Teachers”. *Science and Education/2/CXXXXXXV*, pp. 16 – 20, 2017. (in English).
- [24] J. Cumberledge, M. Williams, “Representation in music: College students’ perceptions of ensemble repertoire. *Research Studies in Music Education*. April 2022. doi:10.1177/1321103X211066844. (in English).
- [25] N. Onyshchenko, N. Serdiuk, V. Krykun, “Pre-service Teachers’ Training for the Innovative Extracurricular Work”. *Advanced Education*. 19:20-32, 2021. doi:10.20535/2410-8286.225789. (in English).

